תלמוד בבלי · אחרונים · חידושי רבי עקיבא איגר · סדר נזיקין

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת שבועות

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת שבועות

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רבי-עקיבא-איגר-על-מסכת-שבועות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף לט: 4
דף מא. 4

דף לט:

גמרא שמואל סבר הטענה עצמה שתי כסף. יש לי מקום ספק דהטענה שתי כסף היינו הטענה ולא הכפירה דוקא. ואם טענו שתי כסף והודה בפרוטה ובמקצת טען הילך דאמרי' הילך פטור פ"ק דמציעא. וע"כ משום דמה דאמר הילך לא מחשבים עוד להטענה. וא"כ אין למחשבי' לשתי כסף דמאי דאמר הילך הוי כנתן לו קודם התביעה. ויש להוכיח לכאורה דמ"מ הו"ל שתי כסף לפמ"ש בשיטה מקובצת פ"ק דמציעא אם הילך פטור יהא נאמן כל מודה במקצת במגו דהודה רק פרוטה והיה נותן לו מיד הפרוטה. ותירץ כיון דהילך הוי כופר הכל הוי כמו כל מגו דכופר הכל דלא אמרי' דהוי מגו לאפטורי משבועה. וא"כ לפ"ז תקשי לשמואל בטענ' ב' כסף והודה שני פרוטות יהא נאמן במגו שהיה נותן פרוטה א' מהם מיד והיה חסר ב' כסף. ולא הוי מגו דכופר הכל. דמ"מ היה מודה במקצת באידך פרוטה שלא נתן מיד. אע"כ דמקרי טענת ב' כסף. וק"ל. אמנם בגוף הסברא צ"ע:

דף מא.

תוס' ד"ה ולמר בר רב אשי כו' מיהו הגאונים נחלקו בההוא דלקמן א"א אישתבע לי דלא פרעתיך כו'. ואם יכול אין ראיה לרב האי משם. עיי' מהרש"א דנדחק בכוונתם מאד. (**אולם** אדמוה"ז הגאון מו"ה עקיבא אייגר נ"י פי' לי דברים אלו בטוב טעם ודעת) דאם הדין בשטר בא"ל אישתבע לי יכול בעל השער להפך על הנתבע. ממילא ליכא ראיה והיינו דאם נאמר דבדאורייתא מהפכי'. ונותן הנתבע לתובע שבועת מודה במקצת שהיה לו. א"א לנתבע להנצל משבועה זו דפשיטא דא"י לחזור ולהפך דהא הך שבועה באה רק מכח המפיך והפוכי מטרתא למה לי. משא"כ לפ"מ דקיי"ל בדאורייתא לא מהפכי' מ"מ יכול להטיל הנתבע על התובע שבועה מחדש כדין אישתבע לי. ואם בטענה דאין כחך יותר מאלו יש שטר בידך דתיקנו לי חז"ל דיכילנא לומר אישתבע לי. ואם כה יאמר הנתבע השבע לי שבועת אישתבע לי הרשות ביד התובע להפך על הנתבע לפי דברי הגאונים דיכול להפך כיון דשבועה מחדש היא. ולפ"ז כוונת התוס' עולים כהוגן. דלפי הגאונים דסברו דיכול להפך שבועת אישתבע לי. א"כ ליכא ראיה דבדאורייתא מהפכי' ואין ביכולת להתובע לחזור ולהפך. דנאמר דיו לבא מן הדין. כמו גבי שטר יכול להטיל שבועת אישתבע. ה"ה גבי מודה מקצת יכול להטיל על התובע שבועת אישתבע לי ולא שבועה דיליה. דבדאורייתא לא מהפכי'. וא"כ ביכולת ביד התובע להפך על הנתבע כמו בכל שבועה מחדש דרבנן לפי דברי הגאונים. וא"כ ישאר השבועה לעולם על הנתבע.

משא"כ אם נאמר דשבועת אישתבע לי א"י להפך אז הראיה קמה וגם נצבה דבדאורייתא מהפכי' כמו גבי שטר דיכול להטיל שבועת אישתבע לי. וליכא למימר דיו דיטיל עליו שבועה מחדש דז"א דאם נאמר שבועת אישתבע לי לא מהפכי' ממילא ליכא נ"מ דבין אם יתן לו שבועת אישתבע לי ובין אם יתן לו שבועה דילי' מהיפוך. ישאר לעולם על התובע דלא יכיל להפך. ודוק. ולפי הוצעה זו יתורץ קושי' תוס' בב"מ גבי ההוא רעיא. מ"ש בחשוד כנגדו נשבע ונוטל. ובנ' ידענא. ובנסכא נוטל בלא שבועה. דהנה בדברי תוס' שהתחלנו קשה דאיך רצו לומר דמוכח בדאורייתא מהפכי' דלא גרע משטר. מאן דס"ל דלא מפכי' ע"כ פליג ארב פפא דלקמן. הא מ"מ נהי דפליג עדיין יקשה למה יגרע מפוגם שטרו דיש עליו ממון גמור דהא אין הנתבע יכול לפטור עצמו בשבועה ואפ"ה צריך לישבע ומכ"ש בתביעה בע"פ דאין עליו ממון גמור. ויש ליישב בדוחק. עכ"פ למסקנת דברי תוס' דלפי דברי הגאונים ליכא ראיה וכנ"ל. א"כ ע"ז י"ל כנ"ל. דבאמת לא גרע מפוגם. וגם במודה במקצת יכול ליתן לו הנתבע שבועת פוגם ואז התובע יכול להפך. וממילא הדרא השבועה לעולם על הנתבע. ולפ"ז מיושב קושי' התוספות די"ל הא דבחשוד כנגדו נשבע ונוטל. הסברא כך, כיון דתקחז"ל דפוגם שטרו דיש עליו ממון גמור צריך לישבע ואנן טענינן ליה דישבע. מש"ה בתביעת בע"פ והנתבע מודה במקצת חשוד צריך התובע לישבע דבכה"ג בשטר פגום ג"כ צריך לישבע וא"י להפך כיון דזה חשוד. משא"כ בשאר מודה מקצת יכול התובע לחזור ולהפך כדין פוגם משא"כ בנ' לא ידענא ליכא שבועה זו דגם בפוגם שטרו וזה טוען א"י אינו צריך לישבע. ע"כ הדין דנוטל בלא שבועה. וכן בנסכא דר' אבא דע"א הוי כשנים. ועל טענת דידי חטפתי יש להתובע ממון גמור דהנתבע א"י לפטור עצמו בשבועה. ויש לומר דעדיף כחו מבעל השטר. (ודפח"ח ודוק היטב) כ"מ: